Tọa đàm khoa học: Độc lập xét xử của Thẩm phán và Hội thẩm

Ngày 29 tháng 06 năm 2021, tại Học viện Khoa học xã hội, Diễn đàn Luật học VNLAW tổ chức buổi tọa đàm khoa học "*Độc lập xét xử của Thẩm phán và Hội thẩm*". Đây là tọa đàm thứ 8 trong chuỗi các tọa đàm khoa học theo ký kết hợp tác giữa Học viện Khoa học xã hội và Khoa Luật, Đại học Quốc gia Hà Nội về Diễn đàn Luật học VNLAW – Diễn đàn trao đổi các vấn đề luật học và học thuật được diễn ra hàng tháng bằng hình thức tọa đàm trực tiếp và trực tuyến qua Zoom.

Diễn giả trình bày tại buổi tọa đàm là *PGS.TS. Trần Văn Độ* – Nguyên Phó Chánh án Tòa án nhân dân tối cao và *PGS.TS. Bùi Nguyên Khánh* – Phó Giám đốc phụ trách Học viện, Trưởng khoa Khoa Luật, Học viện Khoa học xã hội. Tham dự trực tiếp tại hội trường buổi tọa đàm có các thầy giáo, cô giáo của Khoa Luật, Học viện Khoa học xã hội và Khoa Luật, Đại học Quốc gia Hà Nội và đại biểu các trường đại học, các viện nghiên cứu chuyên ngành. Ngoài ra, trên Zoom meetings của tọa đàm đã thu hút sự tham gia của hơn 150 khách mời là giảng viên, nghiên cứu viên, nghiên cứu sinh, học viên cao học ở các cơ sở đào tạo và những người làm thực tiễn, người quan tâm đến chủ đề tọa đàm.

PGS.TS. Trần Văn Độ và PGS.TS. Bùi Nguyên Khánh – diễn giả tại buổi tọa đàm.

Điều 103 Khoản 2 Hiến pháp năm 2013 quy định: Thẩm phán và Hội thẩm xét xử độc lập và chỉ tuân theo pháp luật". Đây là nguyên tắc Hiến định đặc biệt quan trọng để bảo đảm tính khách quan, công minh trong các phán quyết của Tòa án. Thực tế, việc tìm hiểu và nghiên cứu về độc lập xét xử trong bối cảnh ngày nay ngày càng gia tăng do đòi hỏi của công chúng và xã hội về công lý và công bằng. Tại buổi tọa đàm, bằng kinh nghiệm thực tiễn xét xử nhiều năm cũng như tham gia nghiên cứu và giảng dạy tại các cơ sở đào tạo, các diễn giả đã đề cập đến 4 nhóm vấn đề chính:

Thứ nhất, quan niệm về độc lập xét xử của Thẩm phán và Hội thẩm với tính chất là nguyên tắc trọng yếu, đặc trưng trong Nhà nước pháp quyền, gắn với dân chủ, công bằng, công lý. Vấn đề độc lập xét xử của Tòa án được thể hiện trong pháp luật quốc tế và các quốc gia ở các mức độ khác nhau. Trong đó có trên 60% quốc gia ghi nhận trực tiếp trong Hiến pháp, còn ở các quốc gia khác dù Hiến pháp không ghi nhận trực tiếp, nhưng tinh thần của độc lập xét xử được thể hiện rõ ràng. Các diễn giả cũng phân tích sự phát triển trong quan điểm về độc lập xét ở Việt Nam thông qua các bản Hiến pháp. Đồng thời, chỉ ra sự ảnh hưởng của mô hình tố tụng đến độc lập xét xử của Thẩm phán và Hội thẩm.

Thứ hai, cơ sở của vấn đề độc lập xét xử của Thẩm phán và Hội thẩm dựa trên các yếu tố về **v**ấn đề tổ chức thực hiện quyền lực trong nhà nước pháp quyền, trong đó có sự kiểm soát lẫn nhau giữa các cơ quan thực hiện quyền lập pháp, hành pháp và tư pháp; chức năng và vai trò đặc biệt của tư pháp; nhiệm vụ bảo vệ công lý, bảo vệ quyền con người của Toà án. Đồng thời, PGS cũng chỉ ra một số vấn đề thực trạng can thiệp vào hoạt động xét xử ở các quốc gia.

Thứ ba, các diễn giả đã đưa ra và phân tích cụ thể các yếu tố để bảo đảm độc lập xét xử của Thẩm phán, Hội thẩm bao gồm: (1)Yếu tố chính trị, tư tưởng, nhận thức; (2) Yếu tố pháp lý nền tảng của bảo đảm độc lập xét xử; (3) Yếu tố tổ chức, quản lý tư pháp (tổ chức hệ thống tư pháp, quản lý Toà án, bổ nhiệm, nhiệm kỳ, miễn nhiệm, kỷ luật Thẩm phán, chế độ tiền lương…); (4) Yếu tố xã hội (công chúng, truyền thông); (5) Yếu tố kiểm tra, giám sát; chế tài đối với sự can thiệp vào hoạt độc xét xử của Thẩm phán và Hội thẩm; (6) Yếu tố năng lực chủ quan của Thẩm phán, Hội thẩm; (7) Sự lãnh đạo của Đảng…

Thứ tư, trên cở sở lý luận và hệ thống quy định pháp luật, diễn giả đã đánh giá một số vấn đề về thực trạng bảo đảm độc lập xét xử ở Việt Nam hiện nay, đưa ra nguyên nhân của thực trạng, từ đó, đề xuất một số giải pháp để khắc phục những

bất cập trong thực tiễn thực hiện nguyên tắc độc lập xét xử.

Trong phần thảo luận mở, buổi tọa đàm đã nhận được sự quan tâm đặc biệt của các đại biểu đến từ nhiều đơn vị, tổ chức khác nhau. Bên cạnh các vấn đề mà diễn giả đã trao đổi, buổi tọa đàm còn nhận được rất nhiều ý kiến, bình luận đóng góp, cũng như quan điểm đa chiều của các nhà khoa học. Có thể nói, chủ đề của buổi Tọa đàm tuy không phải là vấn đề mới, nhưng mang tính thời sự sâu sắc, do đó buổi Tọa đàm thu hút số lượng đại biểu tham dự trực tuyến rất đông và được các nhà khoa học đánh giá cao.

Toàn cảnh tọa đàm trực tiếp tại Học viện Khoa học xã hội.

Trên cơ sở triển khai thực hiện các nội dung ký kết hợp tác giữa Học viện Khoa học xã hội và Khoa Luật, Đại học quốc gia Hà Nội và tiếp nối thành công của 8 buổi tọa đàm, Diễn đàn Luật học VNLAW sẽ tiếp tục thực hiện các buổi tọa đàm trao đổi về vấn đề luật học và học thuật vào tuần thứ 3 hàng tháng. Các buổi tọa đàm sẽ được tổ chức tại hội trường hai đơn vị chủ trì là Học viện Khoa học xã hội và Khoa Luật, Đại học Quốc gia Hà Nội, đồng thời có kết nối trực tuyến qua Zoom để đáp ứng nhu cầu tham dự của đại biểu quan tâm.